

ZAKON O TRGOVAČKIM DRUŠTVIMA
NN 111/93, 34/99,121/99,52/00,118/03,107/07,146/08, 137/09

Zakon o izmjene i dopune ZTD usvojene 30.10.2009., objavljen u **NN br 137/09** od 13. 11.2009., stupaju na snagu **1.5.2010.**

Razlozi za izmjene i dopune Zakona

ZTD koji je usvojen 1993. je petnaest godina u primjeni od 1.1.1995.

ZTD je rađen po uzoru na rješenja prihvaćena u suvremenim pravnim sustavima srednjoeuropskog pravnog kruga utemeljena na njemačkom pravu. Stoga je ZTD odmah bio dobrim dijelom usklađen sa europskim pravom.

Zbog prethodnog Zakona o poduzećima i njegovog prethodnika ZURA, koje su bile na potpuno drukčijim osnovama, bilo je nemoguće odmah prijeći na složena rješenja novog pravnog sustava ZTD, pa su neka rješenja pojednostavljena.

Stoga je ZTD- om iz 1993. god. preuzeto iz pravnog uzora onoliko koliko je bilo potrebno da se uvedu tipovi trgovačkih društava i zadovolje temeljni zahtjevi pravne sigurnosti, zaštite vjerovnika i članova društava te omogući funkcioniranje društava u mjeri u kojoj se moglo očekivati da se ta pravila mogu primijeniti.

Može se reći da je zakon već tada sadržavao barem 60% onoga što je bilo propisano smjernicama EU.

2003. Hrvatska je s ostalim tranzicijskim zemljama prionula usklađenju nacionalnog prava s pravnom stečevinom EU i ZTD je ovim izmjenama i dopunama usklađen 80 % s pravnom stečevinom .

Nakon donošenja dviju novih smjernica koje su govorile o uređenom tržištu kapitala i statusnih promjena pripajanja i spajanja koje smo izmjenama i dopunama uvrstili u ZTD,možemo reći da je 2007.- ZTD bio 100% usklađen sa *acquis communautaire*

Dinamični razvoj europskog prava društava nalaže stalne promjene u nacionalnim zakonodavstvima država članica.

Izmjene i dopune ZTD iz 2009 su učinjene zbog usklađivanja sa smjernicom Euruskog parlamenta i vijeća EU. U listopadu 2009. EU je usvojila tri nove smjernice pa se već sada zna da nam predstoje uskoro nove izmjene i dopune ZTD.

U čemu je zakon izmijenjen i dopunjen

Razlozi za izmjene i dopune ZTD usvojene 2009. svode se na:

- usklađenje našeg prava društava sa sekundarnim izvorima europskog prava društava, a koji su nastali nakon što je ZTD bio posljednji puta izmijenjen i dopunjen,
- usklađenje ZTD sa drugim zakonima koji su doneseni ili izmijenjeni nakon njihovih posljednjih izmjena i dopuna,
- ujednačenje i poboljšanje rješenja o upisu u sudski registar koja su predmet uređenja Zakona i usklade sa europskom pravnom stečevinom,
- uređenje nekih pitanja izvanparničnog postupka koji se vodi u stvarima što ih uređuje ZTD,
- promjene u obavješćivanju i dostupnosti podataka za dioničare i članove društava i u objavljivanju podataka elektroničkim putem,
- redakcijska poboljšanja i usklađenje nazivlja.

Terminološke izmjene:

„Bilanca“ se zamjenjuje terminom „Izveštaj o financijskom položaju“, ali ni to dosljedno jer ako se radi o malom ili srednjem društvu onda se i dalje rabi termin bilanca, a kod velikih društava se ovaj termin zamjenjuje sa Izveštajem o financijskom položaju.

Umjesto „ništavost“ koristi se izraz „ništetnost“ i usklađuje s terminologijom iz ZOO.

Unose se termini kreditne institucije i financijske institucije i ZTD se usklađuje terminološki sa Zakonom o kreditnim institucijama i Zakonom o tržištu kapitala.

Termin „temeljni ulog“ se briše i ostaje u uporabi samo „poslovni udio“. Također se terminološki monistički sistem provodi kroz ZTD.

Brisani su termini „prisilna nagodba“ jer je ostala u ZTD kao relik.

1. Izmjenama čl. 274 odstupa se od načela da dioničari mogu pravo sudjelovanja, raspravljanja, postavljanja pitanja i dobivanje potrebnih obavijesti, pravo predlaganja odluka, pravo glasa, izjavljivanja protivljenja odluci donesenoj na GS u zapisnik mogu sudjelovati u radu GS fizičkom prisutnošću u mjestu gdje se ona održava. To se i dalje traži njihova prisutnost, ali se propisuje iznimka kada se ta prava mogu ostvariti i bez toga. Prema ugrađenoj EU smjernici statutom se može predvidjeti ili se može ovlastiti uprava odnosno upravni odbor da omogući dioničarima da elektroničkim komunikacijom ostvaruje sva ili samo neka prava u cijelosti ili djelomično kada osobno ili putem punomoćnika ne sudjeluje na GS u mjestu gdje se održava (274 st.1) Ako se društvo odluči za drukčiji način ostvarivanja prava dioničara to se mora učiniti statutom. To se može učiniti statutom na dva načina. Može se propisati da se dioničarima omogućuje sudjelovanje na GS i ostvarivanje svih ili samo određenih prava elektroničkim putem, a može se to učiniti i tako da se ovlasti uprava odnosno upravni odbor da o tome odluče. Propiše li se statutom da dioničari imaju to pravo, uprava odnosno upravni odbor više o tome ne bi mogli o tome odlučivati. Statutom se mogu uprava odnosno upravni odbor društva samo ovlastiti da odluče o tome hoće li se dioničarima dati to pravo. U tom slučaju o odluci uprave ovisit će hoće li dioničari to pravo moći ostvariti na konkretnoj GS društva.

Omogući li se dioničarima pravo sudjelovanja na GS elektroničkim putem, mora im se omogućiti da na isti način ostvaruju sva prava koja bi inače mogli ostvariti kada na njoj sudjeluju.

Ako se statutom omogući dioničarima da elektroničkim putem ostvaruju samo neka prava u potpunosti, npr. Pravo glasa, pravo predlaganja odluka, ili samo djelomično, primjerice pravo postavljanja pitanja bez prava na odgovor, pravo glasa, ali ne i pravo izjavljivanja protivljenja donesenoj odluci u zapisnik. Dakle dioničari mogu ostvariti samo ono pravo koje im je dano statutom.

Elektronička komunikacija u spomenute svrhe dopuštena je samo ako su ispunjeni uvjeti iz čl. 274 st.5 ZTD i to:

- da se komuniciranje obavlja u stvarnom vremenu održavanja GS,
- da je osigurano obostrano komuniciranje kojim se omogućuje dioničarima da se u stvarno vrijeme održavanja GS obraćaju GS s mjesta koje nije mjesto na kojem se održava,
- da je dioničarima omogućeno glasovanje za vrijeme ili prije održavanja GS, a da za to nije potrebno njihovo sudjelovanje u radu GS u mjestu na kojem se održava putem punomoćnika,

- da je osigurana identifikacija dioničara, sigurnost komuniciranja i nepromjenjivost očitovanja volje izjavljene elektroničkim komuniciranjem, osim ako je to zakonom dopušteno.

U protivnom to može imati za posljedicu da su odluke donesene na GS pobojne. Glavna skupština se ne održava elektroničkim putem. U mjestu održavanja GS moraju na njoj sudjelovati svi koji su to dužni činiti, primjerice članovi uprave, izvršni direktori, članovi nadzornog odbora odnosno upravnog odbora, predsjednik GS, javni bilježnik, revizori odnosno vještaci ako je to potrebno. ZTD dopušta samo dioničarima da sudjeluju na GS elektroničkim komuniciranjem.

2. Izmijenjene su opće odredbe o sazivanju skupštine iz čl 277

Ono što vrijedi za upravu vrijedi i za izvršne direktore s monističkim ustrojem organa.

U odluci o sazivanju GS mora se navesti dnevni red, za razliku od prije gdje je dnevni red bio odvojen od odluke. Nakon izmjene i dopune mora se objaviti poziv za GS u kojem se mora navesti sadržaj odluke, a time i dnevni red GS.

Do izmjena ZTD uvjeti koji se moraju ispuniti za sudjelovanje u GS te za korištenje pravom glasa na GS bili su sastavni dio odluke o sazivanju GS, sada to više nisu. Uvjeti se moraju navesti u pozivu za GS.

Važne izmjene su učinjene su u vezi sa sazivanjem GS društava dionicama kojima se trguje na uređenom tržištu. U čl 277 st.4 propisuje se da uprava mora pored navedenog u pozivu navesti:

1. pretpostavke za sudjelovanje na GS i korištenje pravom glasa kao i do kada se društvu mora podnijeti dokaz imatelja dionica koje glase na donositelja da imaju pravo sudjelovati na GS i pravo glasa ako je to statutom propisano kako to treba učiniti,
2. postupak glasovanja putem opunomoćenika s upućivanjem na formulare kojima se treba koristiti za davanje punomoći za glasovanje i način kako se dokaz o imenovanju opunomoćenika može elektroničkim putem dostaviti društvu te postupak glasovanja pisanim putem ili putem elektroničke komunikacije, ako se statutom za to predvidi odgovarajući oblik korištenja pravom glasa,
3. prava dioničara da zahtijevaju da se neki predmet stavi na dnevni red GS i da se to objavi, kada im ZTD to pravo daje. Da stave protuprijedloge odluka na način propisan Zakonom, prijedloge za izbore i imenovanja i pravo da budu obaviješteni onako kako je to propisano Zakonom, pri čemu se podaci mogu ograničiti samo na rokove za korištenje pravima ako se u pogledu ostalog upućuje na internetske stranice društva.
4. internetsku stranicu društva na kojoj su dostupne obavijesti obvezne za društva dionica kojih su uvrštene na uređeno tržište radi trgovanja (čl.280 a)

3. U pripremi GS izmjene su učinjene u vezi s dopunom dnevnog reda dioničara. Njima je pružena mogućnost da dopune dnevni red već sazvane GS. Dioničari koji imaju dionice na koje se odnosi najmanje 5% temeljnog kapitala društva mogu nakon što je sazvana GS zatražiti dopunu dnevnog reda i da se ta dopuna objavi.

Zahtjev da se neki predmet stavi na dnevni red kao njegova dopuna društvo mora primiti najmanje 24 dana prije održavanja GS, a društva dionice kojih su uvrštene

na uređeno tržište radi trgovanja najmanje 30 dana prije održavanja GS. U taj rok se ne računa dan prispjeća zahtjeva društvu kao ni dan održavanja GS (čl 278 st.2). Zatraži li se tako dopuna dnevnog reda, to se mora objaviti zajedno sa pozivom za GS ili na drugi način bez odgode.

4. Za računanje roka za sazivanje GS dioničkog društva treba razlikovati jesu li dionice društva uvrštene na uređeno tržište radi trgovanja ili nisu. U slučaju da se radi o društvu čije dionice su uvrštene na uređeno tržište rokovi i datumi se računaju unatrag od dana održavanja GS ne uračunava se dan kada počinje njezino održavanje. Na računanje rokova ne primjenjuju se odredbe ZOO o računanju vremena.

Prilikom redigiranja odredbe čl 279 ZTD došlo je do pogreške tko da je prije predviđeno vrijeme za sazivanje GS od najmanje 30 dana nepotrebno zamijenjeno vremenom od mjesec dana. Ova greška će biti ispravljena pri prvim izmjenama i dopunama Zakona. Statutom društva se mogu predvidjeti i drukčije računanje rokova, ali se ne mogu odrediti kraći rokovi od propisanih.

5. Promjene su učinjene i u pravnom uređenju slučaja kada je statutom sudjelovanje na GS ili korištenje pravom glasa uvjetovano time da dioničari unaprijed prijave svoje sudjelovanje na GS. Zakon propisuje da se dioničar dužan u roku prijaviti, ali ne propisuje i predaju punomoći u tom roku. Bitna je prijava., a ukoliko dioničar odluči da ga na GS zastupa opunomoćenik, opunomoćenik će na GS donijeti punomoć. Sada je propisano da prijava mora prispjeti društvu najkasnije šest dana prije održavanja GS. U taj se rok ne uračunava dan prispjeća prijave. Dakle između prispjeća prijave i dana održavanja GS mora proteći najviše šest cijelih kalendarskih dana, ako statutom nije za to određen neki kraći rok.

Za određivanje je li GS valjano sazvana nije mjerodavan datum koji je otisnut na javnom glasilu kao datum njegovog izlaska, nego vrijeme kada je ono stvarno bilo dostupno čitateljima. To je obično slučaj sa NN koje su nerijetko dostupne nekoliko dana poslije od dana koji je u njima naveden kao dan izlaska iz tiska Tako se može dogoditi da GS nije valjano sazvana u slučaju da je dopuna dnevnog reda valjana ako je učinjen u roku koji se računa prema stvarnom danu izlaska NN, ali ne i prema danu kada su one bile dostavljene dioničaru, jer prijenos tog glasila poštom ide na njegov rizik.

6. Zakon je u čl. 280 a. propisao dodatnu obvezu društvima dionice koje su uvrštene na uređeno tržište radi trgovanja da učine dostupnim ono što je bilo važno dioničarima da se odluče žele li sudjelovati u radu GS, a ako u tome sudjeluju da mogu valjano raspravljati i odlučivati. Polazi se od osnove disperzije dioničara, brzih promjena u dioničarske strukture. Stoga je društvo dužno odmah nakon sazivanja GS poduzeti sve da na njihovim internetskim stranicama budu dostupni:

- sadržaj poziva za GS
- objašnjenje ako GS ne treba donijeti odluku o nekoj točki dnevnog reda (primjerice ako se samo nešto prima na znanje)
- sva dokumentacija koju treba podastrijeti GS
- ukupni broj dionica i prava glasa u vrijeme sazivanja GS, uključujući dvojne podatke za svaki rod dionica

- prema okolnostima formulare koji se moraju upotrijebiti u glasovanju putem opunomoćenika ili glasovanju putem opunomoćenika ili glasovanja pisanim putem ili elektroničkom komunikacijom, ako se neposredno ne dostavljaju dioničarima.

Na isti se način moraju učiniti dostupnim svaki zahtjev dioničara koji prispije društvu nakon što je sazvana GS

7. Uprava odnosno izvršni direktori moraju najmanje 21 dan prije održavanja GS priopćiti poziv za skupštinu kreditnim odnosno financijskim institucijama i udrugama dioničara koje su se na posljednjoj GS koristile pravom glasa. U rok se ne uračunava dan kada je dano priopćenje ni dan održavanja GS.
8. U vezi s prijedlozima dioničara promjena se odnosi da dioničar mora navesti uz svoje ime i prezime. Zakon u pogledu roka u kojem dioničari moraju navesti prijedloge da bi ih uprava morala učiniti dostupnima određuje kao najmanje 14 dana prije održavanja GS umjesto ranijih „dva tjedna“. Sa računanjem roka je isto kako je ranije navedeno.
9. Obveza uprave odnosno izvršnih direktora da učine dioničarima dostupne prijedloge dioničara za izbore i imenovanja sada je relativiziran tako da im se prijedlog ne mora učiniti dostupnim, ako ne sadržava podatke koji se moraju objaviti uz prijedlog za izbor članova NO, revizora.
10. Mogućnost da dioničari sva ili neka prava potpuno ili djelomično na GS elektroničkim putem, a da nisu fizički prisutni ni oni ni njihovi zastupnici u mjestu gdje se održava GS zahtjeva da se u vezi s time podaci navedu u zapisniku o radu GS
11. Ukoliko neki dioničari sudjeluju na GS elektroničkim komuniciranjem, jer je to predviđeno statutom društva, u zapisniku se to mora navesti uz popis tih osoba i i navođenja dionica na temelju kojih ostvaruju pravo.
U društvima dionice koje su uvrštene na uređeno tržište radi trgovanja Zakon propisuje da utvrđenje rezultata glasovanja i donesenih odluka obuhvaća za svaku odluku:
  - broj dionica na temelju kojih su dani valjani glasovi,
  - udio temeljnog kapitala društava koji otpada na dionice na temelju kojih su dani valjani glasovi
  - broj glasova danih ZA pojedinu odluku, glasova danih PROTIV i broj glasova koji bi otpao na one koji su se SUZDRŽALI od glasovanja (Čl 286 st 2)

Društvo mora u roku sedam dana nakon što je održana GS rezultate glasovanja objaviti na svojim internetskim stranicama.

12. Izmijenjenom odredbom čl 291 st.6 u slučaju kada dioničar ostvaruje svoje pravo preko opunomoćenika i pri tome ovlasti više osoba, društvo može odbiti prihvatiti jednu ili više tako danih punomoći. Time se izbjegavaju stanja neizvjesnosti do kojih može doći. Sada društvo može svojim slobodnim izborom osigurati jednostavnije i sigurnije zastupanje dioničara.

Cilj odredbe Zakona o obliku punomoći je olakšati, a ne otežati davanje punomoći. Statutom je moguće propisati da se punomoć daje i u usmenom obliku, ali tada treba osigurati autentičnost izjave dioničara dane društvu koja se mora zabilježiti tako da nema neizvjesnosti u pogledu njezinog sadržaja i valjanosti.

Punomoć se mora predati društvu i ono ju je dužno čuvati najmanje tri godine.

12. Potpuno novo rješenje propisano je za ostvarivanje prava glasa dioničara putem kreditnih institucija i osoba koje djeluju na odgovarajući način. Punomoć za glasovanje na GS može se u pisanom obliku ili standardnim elektroničkim putem kojim je osigurana autentičnost izjave dioničara koji daje punomoć dati:

-financijskoj instituciji

-kreditnoj instituciji

-udruzi dioničara

-skrbniku nad dionicama

U čl.292 je propisano da kreditna institucija smije ostvariti pravo glasa na temelju dionica koje joj NE pripadaju i u pogledu kojih nije upisana kao njihov imatelj u registar dionica, samo ako je za to opunomoćena. Punomoć se može dati samo jednoj kreditnoj odnosno financijskoj instituciji, tako da nema dvojbe kome je dana, a ta institucija je mora čuvati da se može ispitati.

U slučaju da dioničar ne daje izričitu uputu o glasovanju, punomoćnik ima opću punomoć koja daje pravo kreditnoj odnosno financijskoj instituciji da se koristi pravo samo onako kako je to navedeno u prijedlozima institucije odnosno direktora, NO, upravnog odbora društva.

Jedanput godišnje opunomoćenik mora dati na znanje vlastodavcu da u svako doba može opozvati danu mu punomoć te kakve su mogućnosti da bude zastupan na GS kako bi mogao iskoristiti i druge mogućnosti svog prava glasa.

13. Uvođenje mogućnosti da dioničari ostvaruju sva ili samo neka prava na glavnoj skupštini elektroničkim putem bez fizičke prisutnosti njih ili njihovih zastupnika u mjestu gdje se skupština održava otvara i pitanje posljedica prekida elektroničke veze kojom se pri tome koriste. Kako dioničar sam odlučuje o tome hoće li se koristiti tom vezom, mora snositi i rizik njezina prekida, pa prema tome i rizik prijenosa očitovanja volje društvu. Izmjenom članka 360. st. 3. Zakona to je riješeno tako da prekid veze u pravilu ne utječe na valjanost donesenih odluka. Zato je propisano da se odluka glavne skupštine **ne može** pobijati zbog toga što je zbog tehničke smetnje povrijeđeno pravo korištenja elektroničkim putem pri glasovanju ili prijenosu punomoći društvu kojom se ovlašćuje opunomoćenika da zastupa dioničara, osim ako se u vezi s time društvu može predbaciti gruba nepažnja ili namjera. U statutu se u vezi s time može predvidjeti i strože mjerilo krivnje.

14. U pogledu ovlasti za pobijanje odluke glavne skupštine, člankom 362. t. 2. Zakona učinjena je izmjena koja je posljedica činjenice da se nakon izmjena i dopuna Zakona više ne objavljuje dnevni red glavne skupštine, nego je on sastavni dio odluke o njezinu sazivanju, pa je propust u objavljivanju sadržaja odluke razlog za ništetnost odluka donesenih na tako sazvanoj glavnoj skupštini (čl. 355. t. 1. Zakona

15. Kako bi se spriječilo otezanje i zlouporabe postupka pobijanja odluke glavne skupštine, dopunom odredbe čl. 363. st. 3. Zakona propisano je pravo tuženog društva da neposredno po isteku roka do kada se može podignuti tužba kojom se

pobija odluka glavne skupštine ostvari pravo uvida u podignutu tužbu i prije nego što mu ona bude dostavljena i zatraži od suda da mu dade njezin preslik..

16. U članku 185.a Zakona u skladu s čl. 10.a st. 1. i 2. Druge smjernice EU o kapitalu omogućuje se da se društvo kapitala osniva ulaganjem ili preuzimanjem stvari i prava, a da se ne provodi revizija osnivanja, ali u samo u njemu propisana dva slučaja. To je moguće i pri povećanju temeljnog kapitala ulozima. Smjernicom nije propisana obveza da se to predvidi u nacionalnom zakonodavstvu, nego samo kao mogućnost koja je sada u nas iskorištena kako bi se elastičnije pristupilo osnivanju društava kapitala. To je, naime, dopušteno kada u društvo treba unijeti:

1. vrijednosne papire ili instrumente tržišta novca ako se njihova vrijednost odredi kao ponderirana prosječna cijena uz koju se njima trguje na jednom ili više uređenih tržišta u posljednja tri mjeseca prije dana njihova stvarnog unošenja u društvo,
2. druge stvari i prava ako njihovu vrijednost procijeni neovisni sudski stalni procjenitelj odgovarajuće struke prema općepriznatim načelima vrednovanja uz priloženi elaborat o procjeni u kojem je naveden dan na koji se odnosi procjena koji nije stariji od šest mjeseci prije dana stvarnog unošenja stvari odnosno prava u društvo.

17. Dopunom čl. 183. st. 2. t. 4. Zakona propisano je da se revizor osnivanja, a to vrijedi i za revizora povećanja temeljnog kapitala društva kapitala, pri reviziji osnivanja kada utvrđuje vrijednost stvari i prava koje se ulažu u društvo ili ih ono preuzima koristi nalazom neovisnog stalnog sudskog procjenitelja odgovarajuće struke. Sada je izričito propisano da se mora koristiti stalnim sudskim procjeniteljem struke mjerodavne za predmet procjene pa sud ne bi uvažio njegov nalaz i mišljenje o vrijednosti koje se ne bi temeljilo na nalazu i mišljenju takve osobe.

18. U prilagodbi Smjernici Europskog parlamenta i Vijeća 2007/63/ EC, kojom se mijenjaju Treća smjernica 78/855/EEC o spajanju i pripajanju i Šesta smjernica 82/891/EEC o podjeli dioničkih društava, dopunjene su odredbe čl. 515. st. 5. i čl. 549.e st. 2. Zakona. Na temelju njih revizija pripajanja nije potrebna ako svi imatelji dionica koje daju pravo glasa odnosno svi članovi društava koja sudjeluju u pripajanju daju izričitu izjavu o tome da se odriču revizije pripajanja.

2. Usklađenje s drugim zakonima

Nakon izmjena i dopuna Zakona o trgovačkim društvima iz 2007. doneseni su neki novi zakoni, a došlo je i do izmjene zakona kojima su oni usklađeni s europskom pravnom stečevinom i kojima se uređuje materija važna za primjenu Zakona o trgovačkim društvima, zbog čega je bilo potrebno izmijeniti taj zakon da bi bio u skladu s novim odnosno izmijenjenim propisima. To je učinjeno i u vezi s jednim već prije izmijenjenim zakonom. Riječ je, u pravilu, o usklađenju nazivlja.

1. U skladu s prijašnjim izmjenama Stečajnog zakona u čl. 112. st. 1. Zakona, u slučaju prestanka društva stečajem umjesto sklopljene prisilne nagodbe s vjerovnicima društva kao temelja za nastavljavanje društva sada se društvo može nastaviti nakon pravomoćnosti rješenja o potvrdi stečajnog plana i rješenja o zaključenju stečajnog postupka.

2. Nakon donošenja Zakona o kreditnim institucijama trebalo je u Zakonu izmijeniti nazivlje tako da se umjesto financijske institucije, kad se misli na kreditnu instituciju u tom zakonu, koristiti nazivom kreditna institucija. Tamo gdje se odredbe Zakona

prema novom nazivlju odnose na financijsku i kreditnu instituciju, dodan je naziv kreditna institucija.

3. Radi usklađenja s nazivljem korištenim u Zakonu o tržištu kapitala naziv burza zamijenjen je nazivom uređeno tržište.

4. Izmjena računovodstvenog nazivlja u propisima kojima se uređuje računovodstvo zahtijevala je da se riječ "bilanca" zamijeni riječima "izvješće o financijskom položaju". U nekim slučajevima taj je naziv zamijenjen nazivom financijska izvješća.

5. U skladu s računovodstvenim propisima naziv neraspoređena dobit zamijenjen je nazivom zadržana dobit.

6. Prema računovodstvenim pravilima, u dobit podobnu za to da se iz nje može isplatiti dividenda pored one koja proizlazi iz računa dobiti i gubitka ulazi i dio zadržane dobiti kada u skladu s propisima ne proizlazi iz tog računa. Stoga je to trebalo unijeti i u odredbu čl. 220. st. 8. Zakona. Riječ je o slučaju kada društvo formira tzv. revalorizacijske rezerve koje Zakonom inače nisu propisane pa proda stvar na temelju vrijednosti prema kojoj su te rezerve formirane tako da za to dobije stvarni novac iznos kojeg odgovara povećanom iznosu sadržanom u tim rezervama koji se neposredno unosi u zadržanu dobit podobnu za isplatu dioničarima.

7. U skladu s računovodstvenim propisima, u čl. 222.a st. 2. Zakona brisane su odredbe u kojima se govori o bilanci i iskazivanju iznosa rezervi za vlastite dionice u aktivnoj strani bilance.

8. U skladu sa Stečajnim zakonom, u čl. 251. st. 2. Zakona briše se postupak prisilne nagodbe jer je u nas više nema. Postoji samo stečajni plan u okviru kojega je moguće postići dogovor koji odgovara nekadašnjoj prisilnoj nagodbi.

9. U čl. 256. st. 2. Zakona navedeno je da predstavnika radnika u nadzornom odboru dioničkog društva biraju zaposleni. Kako je Zakonom o radu koji je mjerodavan za određivanje tko će predstavljati radnike u nadzornom odboru propisano da radnici imenuju člana nadzornog odbora, trebalo je odgovarajućom izmjenom u Zakonu o trgovačkim društvima predvidjeti da se predstavnik radnika imenuje u nadzorni odbor.

10. U skladu sa Zakonom o tržištu kapitala, među nadležnosti glavne skupštine dioničkog društva trebalo je uvrstiti i odlučivanje o uvrštenju dionica društva na uređeno tržište radi trgovanja i o povlačenju dionica s tog tržišta (čl. 275. st. 1. t. 8. Zakona).

11. Radi usklađenja nazivlja s nazivljem iz Zakona o tržištu kapitala, u čl. 335. st. 3. Zakona naziv burzovna cijena zamijenjen je nazivom cijena na uređenom tržištu, a naziv burzovnog posrednika nazivom broker.

12. U članku 550.g st. 3. Zakona, u skladu s računovodstvenim nazivljem naziv zaključna bilanca zamijenjen je nazivom zaključno izvješće o financijskom položaju.

3. Izvješćivanje društva i obavješćivanje dioničara

Zakonom su učinjene znatne promjene u podnošenju izvješća društva i u obavješćivanju dioničara. Njime su sada propisani slučajevi kada nema obveze podnošenja nekih izvješća. Uz to su propisani slučajevi kad je dostupnost nekih podataka dioničarima dovoljna i nema potrebe da se posebno prikazuju ili objašnjavaju. Pritom se upućuje na podatke objavljene na internetskim stranicama društava.

1. Iako je očiti trend jačanja obveze izvješćivanja u društvima, što je došlo do izražaja u izmjenama i dopunama Zakona iz 2007. u čl. 46. stavku 3., prema Četvrtoj smjernici Vijeća 78/660/EC izmijenjenom Smjernicom Vijeća 90/604/EC, društva koja se po propisima o računovodstvu smatraju malim poduzetnicima izuzeta su od obveze podnošenja godišnjih izvješća o stanju društva. Na temelju te smjernice to je

propisano i u čl. 18. st. 4. Zakona o računovodstvu, s time da se informacije o stjecanju vlastitih dionica moraju navesti u bilješkama uz financijska izvješća.

Prema odredbama čl. 3.st.2. Zakona o računovodstvu, mali poduzetnici su oni koji ne prelaze dva od sljedećih uvjeta: a) ukupna aktiva 32.500.000,00 kuna, b) prihod 65.000.000,00 kuna i c) prosječan broj radnika tijekom poslovne godine 50. U st. 3. toga članka Zakona propisuje se koji se poduzetnici smatraju velikima bez obzira na uvjete koji se propisuju za pojedine skupine poduzetnika.

2. Objava Zakonom propisanih sadržaja na internetskoj stranici društva smatra se u nekoliko slučajeva navedenih u izmijenjenom i dopunjenom Zakonu dovoljnim obavješćivanjem dioničara i članova društva pa nema potrebe da se o tim sadržajima posebno upoznaju sudionici glavne skupštine odnosno skupštine društva niti da im se tamo posebno daju na uvid isprave koje ih sadržavaju niti da im se daju njihovi prijepisi odnosno preslici. Tada se smatra da su dioničari odnosno članovi društva samom tom objavom dovoljno obaviješteni.

3. Izmjenom i dopunom odredbi čl. 250. st. 6. Zakona pojačana je obaviještenost nadzornog odbora dioničkog društva o stanju u društvu. Sada svaki član tog odbora može zatražiti da uprava podnese izvješće nadzornom odboru o prilikama društva i odnosima s povezanim društvima. Uprava je to dužna učiniti, a da za to više nije potrebno da se zahtjevu člana nadzornog odbora pridruži još jedan član tog odbora.

4. Povećanje temeljnog kapitala dioničkog društva

Odredbama novog čl. 305.a propisuju se detalji kada je moguće u dioničko društvo pri povećanju njegova temeljnog kapitala unijeti Zakonom propisane **stvari i prava odnosno preuzeti ih**. U sudskom se registru mora objaviti datum odluke o povećanju temeljnog kapitala društva, ali se ne može upisati da je taj kapital povećan prije isteka četiri tjedana od te objave. To je učinjeno zbog toga da dioničari, ako smatraju da posao procjenitelja nije dobro obavljen odnosno da su na vrijednost onoga što se ulaže utjecale izvanredne okolnosti, mogu zatražiti da se ipak imenuju revizori povećanja temeljnog kapitala društva.

Pri uvjetnom povećanju temeljnog kapitala društva u odluci o povećanju tog kapitala sada se prema izmijenjenom čl. 314. st. 2. t. 3. Zakona mora navesti iznos za koji se izdaju dionice ili osnove na temelju kojih se taj iznos izračunava, s time da je, kod uvjetnog povećanja tog kapitala radi ostvarivanja prava vjerovnika društva na zamjenu zamjenjivih obveznica u dionice i prava prvenstva pri upisu novih dionica društva, dovoljno da se u odluci o povećanju temeljnog kapitala ili u s njom povezanoj odluci glavne skupštine odredi najniži iznos povećanja tog kapitala ili osnove za utvrđenje iznosa za koji se izdaju dionice ili najniži iznos za koji se izdaju.

Povećava li se uvjetno temeljni kapital ulaganjem u društvo stvari i prava, izmijenjenim odredbama čl. 315. st. 4. Zakona omogućeno je da se pritom ne provodi revizija povećanja temeljnog kapitala koja je inače obavezna, nego da se koriste usluge neovisnih stalnih sudskih procjenitelja odgovarajuće struke. Pritom se na odgovarajući način primjenjuju odredbe o tome u vezi s takvim osnivanjem društva ili povećanjem temeljnog kapitala društva.

Isto što i u prethodno navedenim načinima povećanja temeljnog kapitala društva vrijedi i za tzv. odobreni temeljni kapital. Povećava li se temeljni kapital na taj način, moguće je da se ne koriste revizori povećanja temeljnog kapitala. U tom slučaju vrijedi ono što je inače propisano za povećanje tog kapitala kad se ne koriste revizori povećanja temeljnog kapitala. Za odluku uprave o povećanju temeljnog kapitala potrebna je suglasnost nadzornog odbora. U društvima s monističkim ustrojem organa tu odluku donosi upravni odbor i za to mu nije potrebna ničija suglasnost.

5. Dopune odredbi o izvanparničnom postupku

Zakon o trgovačkim društvima ne uređuje izvanparnični postupak, nego propisuje u kojim se slučajevima intervencija trgovačkog suda provodi u tom postupku. Tih je slučajeva u Zakonu veći broj. Kako u nas propisima nije uređen izvanparnični postupak, još uvijek se primjenjuju pravna pravila Zakona o sudskom vanparničnom postupku iz 1934. na temelju Zakona o načinu primjene pravnih propisa donesenih prije 6. travnja 1941. godine. U Zakonu o trgovačkim društvima na nekoliko se mjesta nalazi poneko pravilo kojim se uređuje pojedini detalj postupanja, tamo gdje je to bilo prijeko potrebno da bi se postupak prilagodio potrebama primjene Zakona.

Najveća zapreka za zaštitu prava dioničara bila je okolnost da u izvanparničnom postupku **svaka stranka snosi svoje troškove**, što znači da bi ih morao snositi i dioničar koji se obraća sudu da mu odredi primjerenu otpremninu, osigura pravo na obaviještenost i sl. i kada je druga stranka u tom postupku zapravo izazvala njegovo pokretanje. Zato je bilo potrebno to pitanje pravednije riješiti u Zakonu. Isto tako intervenciju je zahtijevala i potreba za racionalnijim vođenjem postupka te jednakim postupanjem prema svim dioničarima.

1. Zahtijevaju li dioničari da sud u izvanparničnom postupku odluči o njihovom zahtjevu da budu obaviješteni, izloženi su opasnosti da moraju sami snositi svoje troškove postupka jer to proizlazi iz pravila izvanparničnog postupka. Zato je izmjenom Zakona dodavanjem jedne rečenice u **čl. 288. st. 1. sada propisano da o naknadi troškova sud odlučuje prema slobodnoj ocjeni**. To je rješenje ispravno, jer sudu ostavlja mogućnost da procijeni ima li osnove da se dioničaru koji se obratio sudu dosudi naknada troškova koje je imao u postupku, ako je u njemu uspio, i obrnuto: da ih sam snosi, pa eventualno i društvu nadoknadi troškove koje je izazvao u postupku u kojem nije uspio

2. Kako se o istoj stvari u vezi s istim društvom može voditi više postupaka, razlozi ekonomičnosti, a i kako bi se spriječilo da se u više takvih jednakih postupaka ne donesu različite odluke, Zakonom je sada, pored već prije propisanih slučajeva, određeno kada se više postupaka mora spojiti.

3. Pokretanje i vođenje izvanparničnog postupka u kojem: dioničari traže da se ispita primjerenost otpremnine (u slučaju prijenosa dionica manjinskih dioničara, tzv. squeeze out - čl. 300.k Zakona).

Odredi li se snošenje troškova po pravilima izvanparničnog postupka, to može biti velika prepreka dioničarima odnosno članovima društava da se upuste u zaštitu svojih prava, naročito ako raspolažu manjim brojem dionica, jer se izlažu nekada i većim troškovima od eventualne koristi koju bi mogli postići u postupku. **Zato je trebalo u Zakonu odrediti da se troškovi snose prema uspjehu u postupku, tj.**

da se onome tko pokreće postupak naknade svi troškovi koje je imao u postupku ako njegovu zahtjevu bude udovoljeno.

4. U slučajevima u kojima se mora jednako postupiti prema svim dioničarima odnosno imateljima poslovnih udjela Zakonom je propisano da odluka suda djeluje prema svima, a ne samo prema onima koji su sudjelovali u postupku u kojem je donesena odluka.²⁴

6. Povećanje kamatnih stopa

U Zakonu se na nekoliko mjesta propisuje obveza plaćanja primjerene otpremnine ili doplate u novcu. U svim tim slučajevima propisana je i obveza plaćanja kamata na iznos otpremnine odnosno doplate. Zakonom je propisano da se te kamate određuju dodavanjem postotnih poena na visinu eskontne stope Hrvatske narodne banke koja važi na dan određen Zakonom. Do izmjena i dopuna Zakona bilo je propisano da se dodaju dva postotna poena, a izmjenama i dopunama to je, u skladu s kamatnom politikom, povećano **na pet postotnih poena**.

7. Izmjene i dopune odredbi o društvu s ograničenom odgovornošću

Ukinut je pojam temeljnog uloga pa tako više nema temeljnog uloga i poslovnog udjela, nego postoji samo poslovni udio koji se izražava nominalnim iznosom. Zbroj nominalnih iznosa svih poslovnih udjela mora odgovarati iznosu temeljnog kapitala društva.

I pri osnivanju društva s ograničenom odgovornošću sada je moguće unijeti u društvo vrijednosne papire, instrumente tržišta novca te stvari i druga prava, a da se ne provodi revizija osnivanja, nego da se za utvrđivanje vrijednosti uloga koristi elaborat o procjeni koji izrađuje nezavisni stalni sudski procjenitelj odgovarajuće struke (v. čl 390. st. 4. Zakona).

Dopunjena je odredba čl 396. tako da se u st. 1. prema dopunjenoj t. 8. u sudski registar upisuju i objavljuju "ime i prezime, prebivalište i osobni identifikacijski broj, odnosno tvrtka i sjedište **jedinog osnivača i članova društva**." To je znatna promjena, jer se do sada u glavnu knjigu sudskog registra upisivao samo jedini osnivač ili kasnije jedini član društva kako se to zahtijeva europskom pravnom stečevinom, a u zbirku isprava (registarski spis) dostavljao se popis članova društva. Taj popis mora dostaviti uprava društva, a i javni bilježnik koji sudjeluje u promjeni članstva u društvu, kako u pravilu i jest. Odgovarajućim izjavama tih osoba osigurava se da je riječ o pravom stanju članstva u društvu.

Intervencija je i nomotehnički loše provedena jer se spominje da se upisuje jedini osnivač i članovi društva, što je nepotrebno ako se upisuju svi članovi koji su pri osnivanju ionako svi osnivači društva pa je spominjanjem članova društva trebalo brisati jedinog osnivača. To vrijedi i kad se Zakonom propisuje nešto u vezi s upisom jedinog člana društva u sudski registar. Iako je ovdje riječ o upisu u sudski registar, zbog važnosti primjene za društvo s ograničenom odgovornošću ta se promjena prikazuje ovdje, a ne u okviru promjena vezanih uz upise u sudski registar.

Za svaki upis u glavnu knjigu, pa tako sada i za upis članova društva, mora se provesti postupak upisa, čime se nepotrebno opterećuju registarski sudovi i

povećava broj sudskih predmeta. U tom postupku mora se omogućiti osobi o zaštiti interesa koje je riječ da izjavi žalbu protiv rješenja o upisu, što može biti izvor zloupotreba i otezanja zbog širokog kruga sudionika u postupku (primjerice svaki član društva mogao bi uložiti žalbu na rješenje o upisu tvrdeći da je riječ o zaštiti njegova interesa). Time se nepotrebno opterećuje i drugostupanjski sud, povećava broj sudskih predmeta u prvostupanjskom i drugostupanjskom sudu i oteže vrijeme evidentiranja i činjenja javnim prijenosa poslovnog udjela, a samim time taj se prijenos i otežava, što nije u skladu s temeljnim načelom slobodne i lake prenosivosti poslovnih udjela.

Upis u sudski registar zahtijeva i izlaganje nepotrebним troškovima što otežava raspolaganje poslovnim udjelom i svojevrsno je ograničenje tog slobodnog raspolaganja.

Upis u glavnu knjigu članova društva imat će kao posljedicu njezinu nepreglednost i opteretit će je nepotrebним sadržajem, koji je i bez toga svakome dostupan, naročito ako je riječ o društvima sa stotinama članova od kojih se samo primjera radi navodi da jedno ima sada 950 članova. Stalne izmjene imatelja poslovnih udjela smanjit će preglednost zbog postojanja povijesnih upisa. To je i razlog zašto se dioničari ne upisuju u sudski registar.

U čl. 410. st. 3. Zakona propisana je i obveza javnog bilježnika kad je dužan sastaviti i dostaviti popis članova društva registarskom sudu i društvu - da je jedan primjerak dužan dostaviti i Poreznoj upravi prema sjedištu društva. I time se postiže da Porezna uprava ima potrebnu evidenciju članstva u društvima koju može sama ustrojiti jer dobiva sve ono što i registarski sud, pa je i to razlog više da se članovi društva ne upisuju u glavnu knjigu sudskog registra.

To su odredbe koje su ostale u Zakonu, iako je propisano da se članovi društva upisuju u glavnu knjigu sudskog registra pa će se u praksi otvoriti pitanja valjanosti stjecanja poslovnog udjela ili prava na taj udio pravnim poslom s pouzdanjem u stanje upisa u sudskom registru ili u popis članova društva i njegovu točnost.

U čl. 412. st. 5. Zakona i prije izmjene, a i nakon nje, propisano je da u slučaju kad u društvu s više članova dođe do promjena, pa ono ima samo jednog člana, ne dolazi do zamjene društvenog ugovora izjavom o osnivanju društva, što je i logično. To je u Zakonu bilo izraženo riječima: "zbog toga ne treba mijenjati društveni ugovor niti je potrebna izjava o osnivanju društva" pa se u praksi to počelo pogrešno tumačiti tako da se to ipak može učiniti, iako nije potrebno. Sada je to isključeno novom formulacijom po kojoj se društveni ugovor "ne mijenja".

Dopunom čl. 423. st. 1. Zakona propisana je odgovornost članova društva koji namjerno ili zbog grube nepažnje imenuju za člana uprave osobu koja to ne može biti. Oni tada odgovaraju solidarno društvu za svu štetu koja bi mu bila počinjena time što je takva osoba povrijedila svoje obveze prema društvu. o.

Izmjenom čl. 426. st. 3. Zakona omogućeno je da se društvenim ugovorom uredi modaliteti zastupanja društva onako kako je to moguće učiniti statutom za članove uprave dioničkog društva. To je učinjeno tako da se uz već prije navedene kombinacije omogući i da društvo zastupa svaki član uprave samostalno i više njih skupno.

Odredbe Zakona o odgovornosti članova uprave i nadzornog odbora za štetu dopunjene su upotpunjenim pozivanjem na odredbe o odgovornosti članova tih organa dioničkog društva tako da se sada na temelju dopunjenih odredbi čl. 430. i 439. na to primjenjuju i odredbe o obvezi postavljanja zahtjeva prema tim osobama u dioničkom društvu sadržane u čl. 273.a Zakona.

8. Izmjene i dopune odredbi o upisima u sudski registar i o objavama tih upisa

Učinjeno je više izmjena koje su tehničkog karaktera ili ona koja su sudsku praksu sada izričito propisala. Posebno bi istaknula da izmjenom odredbe čl. 364. st. 2. Zakona u vezi s učinkom pobijanja odluke glavne skupštine dioničkog društva kojom je mijenjan statut društva sada se registarskom sudu uz prijavu za upis izmjene statuta dostavlja i presuda suda. Prije nije bilo propisano da se sudu dostavlja i prijava za upis, iako je to proizlazilo iz naravi stvari.

Izmjenama i dopunama odredbi čl. 366.a Zakona poboljšano je prijašnje rješenje o upisu u sudski registar odluke glavne skupštine dioničkog društva za koju se tužbom traži utvrđenje ništetnosti. Prijašnja mogućnost iz Zakona da se traži upis odluke glavne skupštine i prije nego što se okonča postupak radi utvrđenja njezine ništetnosti proširena je na još neke slučajeve, a razrađene su i pretpostavke pod kojima sud smije upisati takvu odluku u sudski registar prije okončanja spora. Zbog osjetljivosti materije sadašnje se rješenje Zakona prikazuje u cijelosti, a ne samo izmjene u odnosu prema stanju prije toga.

Vođenje postupka u kojem se traži utvrđenje da je odluka glavne skupštine ništetna može društvu nanijeti štetu i kada tužitelj ne uspije s tužbom. Odredi li se u tom postupku privremena mjera kojom se zaustavlja primjena odluke, društvu se može nanijeti šteta, jer se odluka ne može provesti do okončanja spora, a to može trajati godinama. Odluka se u nekim slučajevima ne može provesti i kada nije određena privremena mjera kojom se osujećuje provedba odluke, jer je Zakonom propisano da se to ne može učiniti sve dok traje parnica u kojoj se pobija. To su, primjerice, slučajevi statusnih promjena za koje je Zakonom propisano da se ne može provesti upis promjene u sudski registar ako se vodi postupak pobijanja odluke, slučaj prijenosa dionica manjinskih dioničara glavnom dioničaru i dr.

Nisu rijetki slučajevi da se ustaje s tužbom kojom se traži utvrđenje da je neka odluka glavne skupštine ništetna zlouporabom prava onih koji traže da sud to utvrdi. To može biti kad se utvrđuje da je odluka glavne skupštine ništetna zbog nekog razloga njezine ništetnosti ili razloga poboynosti. U oba slučaja petit tužbe je isti - traži se utvrđenje odluke ništetnom, iako su različiti razlozi na kojima se temelji tužba pa je jednom riječ o deklaratornoj, a drugi put o konstitutivnoj tužbi, presuda jednom ima deklaratoran, a drugi put konstitutivan učinak. Želi li se za dulje vrijeme onemogućiti upis neke odluke u sudski registar, koja se inače upisuje u taj registar, to se može postići podizanjem takve tužbe i ishodañjem privremene mjere kojom se zabranjuje upis odluke u sudski registar.

Takav je učinak moguć i podizanjem nedopuštene tužbe sve dok se ne okonča parnični postupak ako se za upis odluke u sudski registar traži davanje izjave uprave odnosno izvršnih direktora društva da odluka nije pobijana. Premda tužba nije dopuštena, dok se ne okonča parnični postupak, uprava odnosno izvršni direktori ne smiju dati izjavu da se ne vodi postupak zbog pobijanja odluke pa se time postiže isti

učinak kao i kad se upis odluke u sudski registar zabranjuje određivanjem odgovarajuće privremene mjere. Takvo se pravno stanje može zlouporabiti na štetu društva pa i svih dioničara društva. Riječ je o tzv. odlukama bez pravnog učinka za učinak kojih se zahtijeva da se upiše u sudski registar pa vođenje postupka kojim se to odgađa onemogućuje učinak odluke, što može izazvati opasnost i da se društvo gospodarski uništi.

Kako bi se spriječilo takvo nanošenje štete društvu, čl. 366.a Zakona o trgovačkim društvima propisuje mogućnost da se sporna odluka upiše u sudski registar i prije okončanja spora, drugim riječima da vođenje spora ne utječe na njezin učinak koji dobiva upisom u sudski registar. Njime je predviđena zaštitna mjera protiv postupanja tužitelja koje nema izgleda za uspjeh ili kada treba dati prednost interesu društva određenom Zakonom pred interesom tužitelja.

Primjena te mjere dolazi u obzir u Zakonom točno propisanim slučajevima. Ona se može primijeniti kad se tužba podiže zbog ništetnosti i zbog pobojnosti odluke. Zakonom propisana pretpostavka jest da se tužbom traži utvrđenje ništetnosti odluke. Riječ je o istom tužbenom zahtjevu koji se koristi u oba slučaja nevaljanosti odluke glavne skupštine bez obzira na to što u jednom slučaju tužba ima deklaratornu (kada se podiže zbog ništetnosti odluke), a drugi put konstitutivnu narav (kada se njome pobija odluka glavne skupštine).

Zakon propisuje i o kojim je odlukama riječ. Prije svega, po naravi stvari, primjena mjere dolazi u obzir samo kad se parnica odnosi na odluke glavne skupštine koje se upisuju u sudski registar i ne može se koristiti u drugim slučajevima. Može se primijeniti kad se traži utvrđenje ništetnosti odluka glavne skupštine o:

1. povećanju temeljnog kapitala društva,
2. smanjenju tog kapitala,
3. izdavanju obveznica društva,
4. poduzetničkom ugovoru,
5. priključenju društva glavnome društvu,
6. prijenosu dionica manjinskih dioničara glavnom dioničaru, ili
7. kada podizanje takve tužbe po odredbama Zakona nije dopušteno.

U tim slučajevima tuženo društvo može predložiti da parnični sud donese rješenje kojim se dopušta upis odluke u sudski registar i da njezin nedostatak ne utječe na učinak upisa. Činjenice na temelju kojih se može donijeti rješenje treba učiniti vjerojatnima, razumije se predlaganjem odgovarajućih dokaza. Riječ je o činjenicama kojima se dokazuje da su ispunjene pretpostavke koje propisuje Zakon da bi sud mogao donijeti predloženo rješenje. Takvim se rješenjem omogućuje da odluka dobije pravni učinak i da se tako spriječi nastupanje štete za društvo koja bi mu bila počinjena dugotrajnim parničanjem i odlaganjem primjene donesene odluke. Cilj propisa je zaštita društva i njegovih dioničara uzetih kao cjelina, tj. ne pojedinog dioničara ili samo nekih od njih, nego svih dioničara društva, jer oni ostvaruju svoj interes putem društva pa bi odgađanje stupanja na snagu i pravnog učinka odluke glavne skupštine nanijelo štetu društvu, a time i njima od posljedica podizanja nerazumnih tužbi i tužbi kojima se to pravo zloupotrebljava. To je moguće samo u navedenim slučajevima podizanja tužbi.

Odluka suda o donošenju rješenja ne može biti proizvoljna, nego se traži njegova objektivna prosudba po čvrsto propisanim mjerilima. Sud smije donijeti predloženo rješenje samo ako:

1. tužba nije dopuštena ili očigledno nije osnovana, ili
2. tužitelj u roku od tjedan dana od kada mu je dostavljen prijedlog društva ispravama ne dokaže da je u vrijeme objave poziva za glavnu skupštinu na kojoj je donesena

pobijana odluka imao u društvu dionice na koje se odnosi najmanje 1.000 kuna temeljnog kapitala društva i da ih još ima, ili

3. po slobodnoj ocjeni suda treba dati prednost učinku odluke glavne skupštine odmah, jer znatna šteta za društvo i njegove dioničare preteže nad štetom tužitelja, osim ako je riječ o posebno teškoj povredi prava.

Utvrđi li se u parnici da je tužba osnovana, to ne utječe na valjanost upisa, a time ni na učinak odluke glavne skupštine. U takvom slučaju društvo je dužno tužitelju, ne i onima koji nisu ustali s tužbom za pobijanje odluke glavne skupštine niti su u postupku sudjelovali kao umještači na njegovoj strani, nadoknaditi štetu koja mu je počinjena upisom odluke u sudski registar na temelju tog rješenja. Ne može se tražiti da se otkloni učinak upisa odluke u sudski registar pa to tužitelj ne bi mogao zahtijevati ni tužbom. Pitanje valjanosti i učinka odluke riješeno je njezinim upisom u sudski registar u odnosu prema svakom, a ne samo prema tužitelju.

Nakon što rješenje suda o kojemu je ovdje riječ postane pravomoćno, tužitelj bi morao preinačiti tužbu. Preinačenjem bi morao istaknuti tužbeni zahtjev kojim traži naknadu štete umjesto utvrđenja da je ništetna pobijana odluka glavne skupštine. Tuženi se ne bi mogao protiviti tom preinačenju. Ako se on tome ipak usprotivi, sud bi morao dopustiti preinačenje, jer se jedino na toj osnovi može konačno riješiti spor koji se vodi među parničnim strankama budući da se po Zakonu može ostvariti jedino takav tužbeni zahtjev. Sud će nastaviti postupak i ocijeni li da bi inače bilo mjesta usvajanju prvotno postavljenog tužbenog zahtjeva, donijet će odluku o visini štete, naknadu koje treba dosuditi tužitelju. Ne preinači li tužitelj u tome smislu tužbeni zahtjev, sud bi ga morao odbiti s tužbom i tužbenim zahtjevom. Sud ne bi mogao donijeti presudu kojom se odluka utvrđuje ništetnom sve i kad bi za to inače bilo osnove, jer bi se tome protivilo rješenje iz Zakona da nedostatak odluke nakon njezina upisa u sudski registar više ne utječe na učinak upisa (čl. 366.a st. 1.). Ako bi to ipak učinio, tako donesena presuda ne bi se mogla upisati u sudski registar (čl. 364. st. 1. Zakona).

U praksi se događa da je u manjim društvima s ograničenom odgovornošću teško naći osobu ovlaštenu za primanje očitovanja volje i pismena u ime društva, naročito ako su članovi društva u inozemstvu ili ako su članovi uprave inozemne fizičke osobe. Česta izbjivanja iz zemlje tada štete ne samo osobama koje dokaze u doticaj s društvom nego i društvu. Zbog toga je sada Zakonom u čl. 396. st. 1. t. 6. propisano da se, ako je za primanje očitovanja volje i pismena u ime društva s navođenjem adrese u Republici Hrvatskoj **ovlaštena neka osoba, u sudski registar upisuje i taj podatak.** Pritom je predviđeno da je za treće osobe spomenuta osoba za to ovlaštena sve dok se ne izbriše iz sudskog registra i objavi upis brisanja, osim ako je trećemu bilo poznato da ta osoba više nema ovlast o kojoj je ovdje riječ. Nije dovoljno da je treći za to mogao znati, nego treba dokazati znanje o tome. Mogućnost unošenja tog podatka u sudski registar uvedena je izmjenom Zakona.

U vezi s prijavom za upis u sudski registar izmjene društvenog ugovora društva s ograničenom odgovornošću sada je u čl. 456. st. 1. Zakona propisano da se prijavi za upis moraju priložiti odluka o izmjenama društvenog ugovora, potpun tekst društvenog ugovora u obliku javnobilježničke isprave i kao i do sada tamo spomenuta potvrda javnog bilježnika. Više se ne moraju priložiti učinjene izmjene u obliku javnobilježničke isprave s dokazom da su valjano učinjene.

16. Kako je izmjenama i dopunama Zakona sada omogućeno da se u društvu s ograničenom odgovornošću temeljni kapital poveća i kao odobreni temeljni kapital, trebalo je Zakonom riješiti i upis takvog povećanja temeljnog kapitala u sudski registar. To je učinjeno tako da se u čl. 458.b Zakona sada propisuje da se na upis takvog povećanja temeljnog kapitala i objavu upisa primjenjuju propisi o povećanju temeljnog kapitala uplatama.

Zakon je izmijenjen i u pogledu upisa pripajanja u sudski registar utoliko što se sada u čl. 522. st. 2. traži da povjerenik za primanje dionica svakog pripojenog društva mora dati izjavu u obliku javnobilježničke isprave da je u posjedu dionica te da je primio doplate u novcu. Ta se izjava prilaže uz prijavu za upis pripajanja u sudski registar. Više povjerenik to ne priopćuje sudu, nego daje spomenutu izjavu koja se pohranjuje u zbirci isprava.

Izmijenjene su i odredbe o upisu podružnice inozemnog trgovačkog društva i trgovca pojedinca u sudski registar. U Zakonu više nema ograničenja u pogledu najmanjeg trajanja osnivača podružnice da bi je mogao osnovati u Republici Hrvatskoj. Odluka o osnivanju podružnice mora sadržavati sve što je propisano i za sadržaj odluke domaćeg osnivača da osniva podružnicu (čl. 7. st. 4.) te podatak o visini temeljnog kapitala i iznosu uplaćenih uloga, a ako je osnivač društvo osoba ili trgovac pojedinac, odluka sadržava i imena i prezimena osoba koje osobno odgovaraju za obveze društva. To se ne primjenjuje na osnivača koji ima sjedište u državi članici Europske unije.

9. Redakcijska poboljšanja i usklađenje nazivlja

Izmjena i dopuna Zakona o trgovačkim društvima radi prilagodbe europskom pravu iskorištena je za redakcijska poboljšanja teksta Zakona kako bi se neke formulacije učinile jasnijima. Istodobno su učinjena i neka jezična poboljšanja, osobito u vezi s upotrijebljenim nazivljem da bi ono u cijelom Zakonu bilo ujednačeno.

10. Ostale izmjene i dopune Zakona

Zakon je izmijenjen i dopunjen na još nekoliko mjesta, a te izmjene i dopune ne mogu svrstati ni u jednu prije navedenu skupinu.

Izmjenama i dopunama Zakona sada je u čl 222. st. 2. t. 3. propisano da se u rezerve kapitala unose i druge dodatne uplate dioničara u vlastiti kapital društva. Riječ je o rezervama u koje se ne unose iznosi iz dobiti društva i za koje je propisan poseban režim korištenja. Među sredstvima koja ulaze u te rezerve nedostajale su i spomenute uplate tako da su sada zaokruženi izvori punjenja rezervi kapitala.

U članku 272. Zakona dopunom stavka 1. potpunije je uređeno pitanje odgovornosti članova nadzornog odbora dioničkog društva za štetu počinjenu društvu, jer se sada izričito upućuje na primjenu odredbi o odgovornosti za štetu pri iskorištavanju utjecaja u društvu i o obvezi postavljanja zahtjeva prema članovima nadzornog odbora.

U odredbe o prekršajima propisani su u čl 630. st. 1. Zakona i neki novi prekršaji odnosno dopunjene su odredbe nekih već propisanih.

U novom čl 646.a navedene su smjernice Europske unije odredbe kojih su unesene u Zakon.

ZAKLJUČNO

Što treba napraviti u društvima koncerna u vezi izmjena i dopuna ZIDZTD?

- Statute i Izjave treba uskladiti sa izmjenama i dopunama ZTD
- Internetske stranice društava pripremiti za korporativne objave
- Zadužiti odgovorne osobe za objave (urednik stranice + informatičar)
- Pripremiti se za preoblikovanja, odnosno promjene u NO – nakon analize stanja po društvima u koncernu
- Preporučiti društvima da održe Skupštine prije 1.5.2010. kada stupaju izmjene i dopune na snagu

U Zagrebu, 6.2.2010.